

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๔๕

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕

เรื่อง คำพิพากษาของศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๔๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ และคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๖/๒๕๔๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๐/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๘ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ว่า
ข้อ ๑ นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ได้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต่อศาลปกครองกลาง จำนวน ๒ คดี ดังนี้

๑.๑ คดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๔๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๔/๒๕๔๓ โดยนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ฟ้องว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ เรื่อง ยกเลิกบัญชีรายชื่อ (เฉพาะจังหวัด) ประกอบคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๐๔/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ทำให้นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี โดยไม่ได้ระบุมติให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ไม่มีการไต่สวน แจ่มมูลความผิด แจ้งข้อกล่าวหา ทำให้นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ไม่มีโอกาสชี้แจงต่อสู้ นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ จึงได้ยื่นหนังสือที่ ชบ. ๑/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๓ ถึงคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อขอทราบข้อมูลข้อกล่าวหาการกระทำความผิดของนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ แต่ไม่ได้รับคำชี้แจงจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาและคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลเอกสารที่มีผู้รายงานการกระทำความผิดของนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ รายชื่อบุคคลที่รายงานการกระทำความผิดของนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ รวมทั้งวัน เวลา สถานที่ ที่ระบุการกระทำความผิด

คณะกรรมการการเลือกตั้งให้การว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งที่ ๑๐๔/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑ แต่งตั้งให้นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ เป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี คนหนึ่งในจำนวน ๗ คน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

ตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ต่อมาได้เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานระหว่างนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ กับกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรีคนอื่น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าความขัดแย้งดังกล่าวทำให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี และอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่การเลือกตั้งได้ จึงได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ (๖) ของรัฐธรรมนูญ ประกอบมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และความในข้อ ๑๐ (๕) ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ มีมติให้ นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วตามเหตุผลดังกล่าว

ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษา ว่า โดยคำฟ้องข้อหาที่หนึ่งเป็นข้อพิพาทที่เกิดจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนคำฟ้องข้อหาที่สองเป็นข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวมิใช่กฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ดังนั้น การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีนี้จึงมิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่เป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ดังนั้น ศาลปกครองจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ จึงวินิจฉัยว่า

คำฟ้องในข้อหาที่หนึ่งนั้น ศาลปกครองกลางเห็นว่า นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ซึ่งเดิมดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรีตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๐๔/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑ และถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑๕๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ จึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑๕๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ และการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายดังกล่าวต้องมีคำบังคับของศาลโดยสั่งให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑)

แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ จึงมีสิทธิฟ้องคดีในข้อหาที่หนึ่ง

สำหรับคำฟ้องข้อหาที่สองนั้น ศาลปกครองกลางเห็นว่า การที่นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ได้มีหนังสือที่ ขบ. ๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง ขอให้เปิดเผยข้อมูลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้ประกอบการพิจารณาออกคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ให้นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวยอมเห็นได้ว่า นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการการเลือกตั้งและจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งละเลยต่อหน้าที่ที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ และการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการงดเว้นกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งจำเป็นต้องมีคำสั่งของศาลโดยคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ และสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอของคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ จึงมีสิทธิฟ้องคดีในข้อหาที่สองนี้ต่อศาลได้

เมื่อพิจารณาคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่สั่งให้นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี ประกอบกับเหตุผลตามคำให้การและคำให้การเพิ่มเติมของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วไม่มีกรณี que quibus ที่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๑) ถึง (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่มีผลทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ต้องให้นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ มีโอกาสที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตน คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด รวมทั้งนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรีมิใช่การพ้นจากตำแหน่งหนึ่งไปสู่ตำแหน่งอื่นอย่างข้าราชการประจำ ดังนั้น คำสั่งดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมิใช่คำสั่งที่เข้าข้อยกเว้นไม่ต้องเปิดโอกาสให้คู่กรณีมีสิทธิโต้แย้งตามกฎหมายกรบวนที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ให้นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ มีโอกาส

ที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนแล้ว จึงเป็นการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งออกคำสั่งโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเสียแล้วจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นย่อยที่สองว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้ดุลพินิจออกคำสั่งดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จึงพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ฉบับลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ เฉพาะผู้ฟ้องคดี โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกคำสั่งดังกล่าว ส่วนคำขออื่นให้ยกเสีย

๑.๒ คดีหมายเลขดำที่ ๒๐๖/๒๕๕๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๐/๒๕๕๘ ระหว่าง นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี โดยนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ฟ้องว่า ได้ยื่นหนังสือที่ ขบ. ๑/๒๕๕๓ ถึงคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อขอให้เปิดเผยข้อมูลข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ขณะดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้เป็นมูลเหตุในการออกคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ยกเลิกบัญชีรายชื่อ (เฉพาะจังหวัด) ประกอบคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑๐๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เป็นผลให้นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้จัดส่งให้จึงขอให้ศาลปกครองพิพากษา หรือมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ มีคำขอ

คณะกรรมการการเลือกตั้งให้การว่า นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรีตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑๐๔/๒๕๕๑ เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และได้เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานระหว่างนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ กับกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทราบและพิจารณาเหตุความขัดแย้งดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรีและอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่การเลือกตั้งได้ จึงได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ (๖) ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อ ๑๐ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการ

การเลือกตั้งประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วย
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓
มีมติให้ยกเลิกบัญชีรายชื่อจังหวัดชลบุรีแบบท้ายคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑๐๔/๒๕๔๓
ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นผลให้นางวารุณี ภูริสัมบรรณ และกรรมการการเลือกตั้งอีก
๕ คน พ้นจากการเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรีตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓

ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษา ว่า

(๑) คดีนี้นางวารุณี ภูริสัมบรรณ ฟ้องว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๒๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๗
กรกฎาคม ๒๕๔๔ ที่มีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เปิดเผยข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาออกคำสั่งให้นางวารุณี ภูริสัมบรรณ พ้นจากตำแหน่งกรรมการ
การเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรีตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘
ตุลาคม ๒๕๔๓ เรื่อง ยกเลิกบัญชีรายชื่อ (เฉพาะจังหวัด) ประกอบคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๑๐๔/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐและ
หน่วยงานทางปกครองละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๒)
แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ศาลปกครองจึงมีอำนาจ
พิจารณาคดีนี้ได้

(๒) มาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า “ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหาย
โดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือ
เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง
ตามมาตรา ๕ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้นต้องมี
คำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๓๒ ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง” แต่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย
ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว นางวารุณี ภูริสัมบรรณ ได้มีหนังสือถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งให้เปิดเผย

ข้อมูลตามคำวินิจฉัย ที่ สค ๒๕/๒๕๔๔ แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ดำเนินการตามคำวินิจฉัยดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติดังกล่าว นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ จึงมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อีกทั้งนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความเสียหายตามที่กำหนดในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ก่อนฟ้องคดีนี้แล้ว

พิพากษาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๒๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ภายใน ๗ วัน นับแต่คดีถึงที่สุด

ข้อ ๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เห็นพ้องด้วยกับการที่ศาลปกครองกลางรับฟ้องคดีทั้งสองคดีดังกล่าวไว้พิจารณา ซึ่งพิพากษาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ฉบับลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ เฉพาะผู้ฟ้องคดี โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกคำสั่ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๒๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ภายใน ๗ วัน นับแต่คดีถึงที่สุด

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า กรณีที่ศาลปกครองกลางรับฟ้องคดีทั้งสองคดีดังกล่าวไว้พิจารณา และมีคำพิพากษาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ฉบับลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ เฉพาะนางวารุณี ฐิริสัมบรรณ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่นางวารุณี ฐิริสัมบรรณ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน และการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๒๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ดังกล่าวนั้น เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การที่ศาลปกครองกลางได้รับฟ้องคดีทั้งสองคดีดังกล่าวไว้พิจารณาและมีคำพิพากษาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ เฉพาะนางวารุณี ภูริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่นางวารุณี ภูริสัมบรรณ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๒๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

พิเคราะห์แล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ จึงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยในเบื้องต้น ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ในองค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

กรณีตามคำร้อง ผู้ร้อง คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ บัญญัติให้มีขึ้น และบัญญัติอำนาจหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญหลายมาตรา ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ แต่คำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้นอกจากผู้ร้องจะต้องเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ดังนั้น จึงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ปัญหาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือไม่

การที่จะพิจารณาว่าเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกิดขึ้นหรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า “การที่ศาลปกครองกลางได้รับฟ้องคดีทั้งสองดังกล่าวไว้พิจารณาและมีคำพิพากษาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ เฉพาะนางวารุณีฯ ผู้ฟ้องคดี

และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ นางวารุณี ฯ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหาร ราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๒๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นั้น ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่”

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าศาลปกครองกลางไม่มีอำนาจในการรับคำฟ้องและมีคำพิพากษา ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้ ดังนั้น ปัญหาที่เป็นเหตุแห่งคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ยื่นต่อศาล รัฐธรรมนูญในคดีนี้ คือ การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งออกคำสั่งที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ให้นางวารุณี ฯ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี และการที่ไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ นางวารุณี ฯ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสาร ฯ นั้น เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นที่ยุติ โดยศาลปกครองกลาง ไม่มีอำนาจตรวจสอบด้วยการรับคำฟ้องของนางวารุณี ฯ และมีคำพิพากษาดังกล่าวนั้น หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญ เห็นว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กร ตามรัฐธรรมนูญ ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้ว การใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) อันมีผลให้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) นั้น เป็นอันยุติ ไม่อาจนำไปฟ้องร้องต่อศาลปกครองได้ แต่ถ้า คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ๆ และมีลักษณะของการใช้อำนาจหน้าที่ เป็นการได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง หรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง ซึ่งเป็นลักษณะ ของการเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในกำกับดูแลของ รัฐบาล แล้ว หากมีปัญหาคือเกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว ก็จะอยู่ในการพิจารณาวินิจฉัย

ของศาลปกครอง และไม่ใช้ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งแยกพิจารณาได้ ๒ กรณี คือ

๑. คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้นางวารุณี ภูริสัมบรรณ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี และ

๒. การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่นางวารุณี ภูริสัมบรรณ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารฯ

การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้ นางวารุณีฯ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี นั้น การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งหรือการให้นางวารุณีฯ พ้นจากความเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ได้เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ เมื่อเกิดมีปัญหานั้นจึงไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

ส่วนการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลให้แก่นางวารุณีฯ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อมูลข่าวสารฯ นั้น เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ สั่งให้นางวารุณีฯ พ้นจากความเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วว่าการใช้อำนาจดังกล่าวไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ จึงไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ดังนั้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิเสธไม่ยอมปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารฯ จึงไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะรับคำร้องในส่วนนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงไม่รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งสองกรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย เพราะไม่ใช่เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ